

Granskning hantering av arvoden och ersättningar för förtroendevalda i Myndighetsnämnden för bygg- och miljöfrågor

Rapport

Falu kommun

KPMG AB

2022-02-09

Antal sidor 16

Falu kommun

Granskning hantering av arvoden och ersättningar för förtroendevalda i Myndighetsnämnden för

2022-02-09

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	4
2.1	Syfte och revisionsfrågor	4
2.2	Avgränsning	4
2.3	Revisionskriterier	5
2.4	Metod	5
3	Resultat av granskningen	6
3.1	Hantering av arvoden och ersättningar för förtroendevalda	6
3.2	Digitaliserad process för hantering av ersättningar	13
4	Slutsats och rekommendationer	15
4.1	Rekommendationer	15

1 Sammanfattning

KPMG har av Falu kommuns revisorer fått i uppdrag att granska hanteringen av arvoden och ersättning för förlorad arbetsinkomst för ledamöter i Myndighetsnämnden för bygg- och miljöfrågor, MyN. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Syftet med granskningen är att bedöma om MyN har ändamålsenliga rutiner och en tillfredställande hantering avseende utbetalning av arvoden och ersättning för förlorad arbetsinkomst. Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att nämnden endast i vissa delar har ändamålsenliga rutiner och en tillfredställande hantering avseende utbetalning av arvoden och ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Under granskningens genomförande infördes nya rutiner och arbetssätt för hantering av ersättningar för förtroendevalda. De iakttagelser som gjorts i stickprov avser de rutiner som gällde innan ny digital hantering infördes. I stickprov har skriftliga blanketter utgjort underlag för begäran om ersättning, kontroll och attest.

Det finns aktuella arvodesbestämmelser med tillhörande anvisningar och utbildnings- och informationsinsatser har erbjudits de förtroendevalda i nämnden. Vi har trots detta uppmärksammat att det förekommer att förtroendevalda i MyN vid tillfällen begär ersättning på felaktiga grunder. I de stickprov som genomförts noterar vi dock att förvaltningen i sina kontrollmoment har uppmärksammat felaktigheter och därigenom kunnat justera begäran om ersättning innan attest. Utbetalning har därför inte skett.

De stickprov som gjorts visar på brister vid utbetalning och det finns risk att förtroendevalda har fått ersättningar som de inte har rätt till. I de underlag som vi tagit del av har inte ordförande för något av dessa sammanträden gjort anspråk om ersättning men utbetalning har ändå skett. De felaktigheter som identifierats kan därför inte med säkerhet tillställas myndighetsnämnden enskilt då granskningen inte har kunnat fastställa om bristerna som leder till felaktiga utbetalningar uppstår inom nämndens hantering eller när uppgifter hanteras av löneenheten för utbetalning.

Genom de brister vi identifierat tillsammans med beskrivningar att det i nuläget inte ställs krav på kontroll vid begäran av förrättningsersättning eller på underlag som styrker avdrag för förlorad arbetsinkomst innan utbetalning görs är vår bedömning att kommunstyrelsen och MyN bör utveckla kontrollmoment och stärka uppföljning av intern kontrollen avseende hantering av ersättningar till de förtroendevalda.

Utifrån vår slutsats och bedömning rekommenderar vi MyN att:

- Undersöka var i hanteringen av ersättningar brister finns som lett till att ordförande felaktigt fått sammanträdesarvode utbetalat trots att detta ingår i årsarvodet. Felaktiga utbetalningar bör korrigeras.
- Säkerställa att de förtroendevalda förstår skillnaden mellan olika ersättningar så att anspråk görs för rätt ersättning och på rätt grunder.
- Bjuda in ansvariga för det nya systemet så att en grundläggande utbildning genomförs så att förutsättningar finns att göra rätt från början.

Falu kommun

Granskning hantering av arvoden och ersättningar för förtroendevalda i Myndighetsnämnden för

2022-02-09

Utifrån vår slutsats och bedömning rekommenderar vi kommunstyrelsen, utifrån deras övergripande ansvar för centrala löneenheten samt för de styrande dokumenten som reglerar kommunens ersättningar till de förtroendevalda att:

- Undersöka var brister vid utbetalning uppstått, utan att detta upptäckts, som medfört att ordförande fått sammanträdesersättning utbetalt trots att det ingår i årsarvodet. Felaktiga utbetalningar bör korrigeras.
- Säkerställa att åtgärder vidtas om förtroendevalda gör upprepade överträdelser och begär ersättningar som de inte har rätt till.
- Införa krav på kontrollmoment för begäran om förrättningsersättning och begäran om ersättning för förlorad arbetsinkomst innan utbetalning görs.
- Utvärdera attestförfarandet där tjänstepersoner i nuläget attesterar de förtroendevaldas ersättningar, mot bakgrund av att de är i beroendeställning till nämndens ledamöter.

2 Inledning/bakgrund

Vi har av Falu kommuns revisorer fått i uppdrag att granska hanteringen av arvoden och ersättning för förlorad arbetsinkomst för ledamöter i Myndighetsnämnden för bygg- och miljöfrågor, MyN. Det är av stor betydelse att det finns goda rutiner för de förtroendevaldas arvode och ersättning. Vid felaktig utbetalning kan allmänhetens förtroende för politikerna skadas.

Under våren 2021 genomfördes en granskning av styrning och ledning inom MyN. I samband med granskningen framkom uppgifter om att den nuvarande hanteringen av arvoden och ersättningar upplevdes bristfällig och att risk fanns att regelverket inte följdes fullt ut av samtliga ledamöter i nämnden. Enligt granskningsresultatet fanns upplevda brister med en otydlighet över ansvarsfördelning för hantering av arvoden och ersättningar samt följsamhet till gällande reglemente och interna beslut i nämnden över när ersättning ska utgå för deltagande i möten, utbildning och konferenser mm. Därtill saknades en tillräcklig intern kontroll för att säkerställa hanteringen av arvoden och ersättningar.

Revisorerna har därför bedömt att hanteringen av arvoden och ersättningar i MyN behöver granskas. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

2.1 Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att konstatera om Myndighetsnämnden för bygg- och miljöfrågor har ändamålsenliga rutiner och en tillfredställande hantering avseende utbetalning av arvoden och ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Finns aktuella riktlinjer och anvisningar för arvoden och ersättningar?
- Finns en tydliggjord ansvarsfördelning för hantering av arvoden och ersättningar?
- Finns tydliggjorda rutiner för hanteringen inför utbetalning till ledamöter?
  - Vilka underlag krävs för utbetalning av arvode?
  - Vilka underlag krävs för utbetalning av förlorad arbetsinkomst?
  - Hur kontrolleras underlagen?
  - Begärs intyg in från arbetsgivare?
- Finns en tydliggjord attestordning inför utbetalning av arvoden och ersättningar?
- Finns en tillräcklig intern kontroll avseende hanteringen av arvoden och ersättningar?

2.2 Avgränsning

Granskningen omfattar utbetalningar av arvoden och förlorad arbetsinkomst för ledamöter i Myndighetsnämnden för bygg- och miljöfrågor för 2020/2021.

2.3 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen 6 kap § 6.
- Arvodesbestämmelser, med bilagor
- Övriga tillämpbara interna regelverk, policys och beslut.

2.4 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer med berörda tjänstepersoner.

- Bygglovschef
- Samordnare stadskansliet
- Nämndsekreterare

Stickprov av underlag och genomförda utbetalningar har genomförts.

Samtliga intervjuade har fått möjlighet att lämna synpunkter på rapportutkastet för att säkerställa att revisionsrapporten bygger på korrekta fakta och uttalanden.

2.4.1 Projektorganisation

Granskningen har utförts av Jenny Thörn, kommunal revisor och Magnus Larsson, certifierad kommunal revisor och kundansvarig i Falu kommun.

3 Resultat av granskningen

3.1 Hantering av arvoden och ersättningar för förtroendevalda

3.1.1 Styrande dokument som reglerar arvoden och ersättningar

Kommunfullmäktige har beslutat om *Arvodesbestämmelser för förtroendevalda i Falu kommunkoncern*¹. Bestämmelserna är gällande för mandatperioden 2019-2022. Till arvodesbestämmelserna finns framtagna tillämpningsanvisningar för att tydliggöra regler och rutiner i hanteringen.

I bilaga 1 till bestämmelserna finns beslut om beräkning av ersättning till ordförande, 1:e vice ordförande, 2:e vice ordförande och övriga ledamöter samt ersättare, se även avsnitt 3.2.1. Ersättningen beräknas utifrån ett beslutat grundbelopp. Bilagan revideras årligen med en uppräknig av grundbeloppet som baseras på ett genomsnittsvärde av de tre största fackliga organisationernas löneutfall föregående år.

De ersättningsformer som finns för de förtroendevalda är årsarvode, sammanträdesersättning, förrättningsersättning, reseersättning, restidsersättning, ersättning för förlorad arbetsinkomst och traktamente.

Av arvodesbestämmelserna framgår att ersättning förutom för nämndsammanträde och justering av protokoll ska föregås av särskild kallelse, ordförandebeslut eller protokollfört beslut samt återrapportering efter förrättning.

Det framgår vidare att ledamot för att få ersättning ska styrka sina förluster eller kostnader. Begäran om ersättning ska göras på särskilda blanketter. Det är respektive ledamot som genom signering av blankett "på heder och samvete" ska intyga att den ersättning de gör anspråk på är korrekt.

I arvodesbestämmelserna framgår att årsarvode utbetalas månadsvis med en tolfedel, utbetalning sker utan föreliggande underlag. Sammanträdesarvode betalas ut månadsvis i efterskott. Övriga timarvoden och ersättningar utbetalas en gång i månaden efter godkännande och attest.

Enligt beslutad delegationsordning har miljöchef och bygglovschef rätt att besluta i alla ekonomifrågor för nämndens verksamheter. I beslutat dokument för behörighet att underteckna betalningsorder för Myndighetsnämnden år 2021 framgår att förvaltningschef, bygglovschef, miljöchef och controller har behörighet att göra detta.

I samband med ny mandatperiod ordnas en utbildning för de förtroendevalda där information om arvodesbestämmelser och dess tillämpning ingår. Förutom i kommunens diarium så har även de styrande dokumenten gjorts tillgängliga för förtroendevalda i MyN på insidan och i NetPublicator som finns installerat på de lpad's som de förtroendevalda använder för att ta del av handlingar, kallelser mm inför nämnd. Detta för att dokumenten ska vara enkla att tillgå vid behov.

¹ Antaget vid sammanträde 2018-06-18 § 119

Falu kommun

Granskning hantering av arvoden och ersättningar för förtroendevalda i Myndighetsnämnden för

2022-02-09

3.1.2 Ersättningar MyN

Av bilagan till arvodesbestämmelserna framgår att det för Myndighetsnämnden för bygg och miljöfrågor för 2021 utgår ersättning enligt nedan:

Roll	Månadsersättning	Sammanträdes-ersättning	Ersättning per timme	Förlorad arbetsinkomst
Ordförande	21 992	Nej	186	Nej
1:e vice ordförande	3665	Ja	186	Ja
2:e vice ordförande	3665	Ja	186	Ja
Ledamot Ersättare		Ja	186	Ja

Årsarvode

Årsarvoden betalas ut med en tolfedel av det beslutade arvodet per månad, inget underlag krävs för denna utbetalning. I årsarvudet för ordförande utgår ersättning för ansvaret att verksamheten bedrivs på tillfredsställande sätt. Sammanträden och beredning inför dessa samt exempelvis besök på förvaltningen, samråd och överläggningar med tjänstemän, revisorer, samverkansorganisationer och arbetsgrupper mm kopplat till uppdraget.

Årsarvudet för 1:e vice ordförande och 2:e vice ordförande avser ersättning för att kunna fullgöra uppdraget som ersättare för ordföranden. I det fasta månadsarvudet inkluderas därför förberedelser inför sammanträden och eventuella beredningsmöten innan sammanträdet. Då arvodet begränsas till givet uppdrag och inte omfattar andra överläggningar, deltagande vid kurser så utgår förrättningsarvode för deltagande i sådana. Dessa uppdrag ska i sådana fall godkännas av ordföranden i förväg.

Sammanträdesersättning

Sammanträdesarvode utgår för deltagande vid nämndens sammanträden. Nämndsekreteraren ansvarar för att i samband med nämndssammanträde tillse att blankett för sammanträdesarvode fylls i och signeras av de närvarande.

Arvode utgår om minimum fyra timmar per sammanträde. Tid utöver det ersätts med timmarvode. Ledamöter ansöker samtidigt om det finns andra ersättningar som de gör anspråk för i samband med sammanträdet. Det kan vara ersättning för förlorad arbetsinkomst, reseersättning eller restidsersättning.

Förrättningsersättning

Arvode och resekostnadsersättning för deltagande i förrättning lämnas enligt samma grunder som motsvarande ersättning för deltagande på sammanträde. Undantaget är justeringsarvode som lämnas med 0,5 % av grundbeloppet.

Förrättningsersättning utgår endast efter ordförandebeslut, styrelse- eller nämndbeslut. Ersättning utgår för påbörjad timme, maximerat 8 timmar per dygn.

Falu kommun

Granskning hantering av arvoden och ersättningar för förtroendevalda i Myndighetsnämnden för

2022-02-09

Till ordförande med månadsarvode lämnas inte ersättning för förrättning inom kommunen. Vid sammanträde eller förrättning utom kommunen lämnas timarvode även för restid. Med restid ska endast den av förrättningen föranledda frånvaron räknas.

Resekostnadsersättning, restidsersättning och traktamente

Reglementet och tillämpningsanvisningar är inte samstämmiga över gällande regler för reseersättning och restidsersättning.

I reglementet framgår att ersättning för resekostnader vid sammanträde inom kommunen lämnas enligt kommunens reseavtal, om avståndet från den förtroendevaldes fasta bostad eller arbetsplats till sammanträdesplatsen överstiger sex kilometer. I tillämpningsanvisningar framgår att reseersättning utbetalas när resan mellan bostaden/arbetsplatsen till sammanträdesplatsen överstiger 15 kilometer enkel resa. Ersättning för resekostnader och traktamente vid sammanträde utom kommunen lämnas enligt de grunder som fastställts för kommunens arbetstagare i motsvarande kollektivavtal.

Reglementet anger att timarvode lämnas för varje restimme, om avståndet från den förtroendevaldes fasta bostad eller arbetsplats till sammanträdes- eller förrättningsplatsen överstiger 15 km enkel resa. Påbörjad restimme räknas som hel timme. Av tillämpningsanvisningar framgår att restidsersättning utgår för resa utanför kommunen där påbörjad timme avrundas uppåt till hel timme.

Den blankett som förtroendevalda ska signera för sammanträdesarvode samstämmer med skrivelser i beslutade arvodesbestämmelser, se avsnitt 3.1.3 bild 1 för exempel.

Anspråk om reseersättning vid andra förrättningar, såsom kurser, möten och konferenser sker på blankett för arvode och ersättning, förtroendevald, se avsnitt 3.1.3 bild 2 för exempel.

Ersättning för förlorad arbetsinkomst

Förtroendevalda som fullgör uppdrag med max 40 % av en heltid har laglig rätt till ersättning för styrkt förlorad arbetsinkomst. Ersättning utgår när sammanträden eller förrättning medför förlust av arbetsinkomst utifrån belopp som kommunfullmäktige beslutat.

Den förtroendevalde ska styrka den förlorade arbetsinkomsten vid varje förrättning, genom att verifiera detta på blanketten för sammanträdesersättning. Ersättning för förlorad arbetsinkomst utbetalas utöver sammanträdesersättning. Förtroendevald som begär ersättning för förlorad arbetsinkomst ska på begäran kunna styrka faktisk förlorad arbetsinkomst genom lönespecifikation, där det faktiska avdraget styrks.

Intervjupersoner beskriver att kommunen i nuläget inte begär något underlag där avdrag styrks. Vi har i tidigare genomförda granskningar påtalat detta som en brist med rekommendation att kontrollen stärks. I intervjuer framkommer att det i den interna kontrollen ingår att göra stickprov och resultatet av dessa har inte visat betydande brister som föranlett justering av rutinen.

Falu kommun

Granskning hantering av arvoden och ersättningar för förtroendevalda i Myndighetsnämnden för

2022-02-09

3.1.3 Rutiner för kontroll och attest i hantering av ersättningar

Vi har i granskningen genom intervjuer fått följande beskrivning av hanteringen av olika ersättningar. Övergripande process för hantering av sammanträdesersättning ser ut enligt nedan:

1. Nämndsekreterare tillhandahåller blankett i samband med sammanträde, se exempel nedan
2. Ledamot fyller i de ersättningar de gör anspråk på och signerar
3. Blankett attesteras av förvaltningschef, bygglovschef eller miljöchef
4. Nämndsekreterare registrerar uppgifter i systemet Medvind
5. Utbetalning sker

Nämnd/styrelse	Myndighetsnämnden			Kontosträng 100150			
Sammanträdesdatum	2020-03-19				Kl. 08:30	12:30	Ordinarie ledamöter
Efternamn	Förnamn	Avvikande närvaro ange med klockslag: kom kl och gick kl	Rese ers, antal km minst 6 km enkel resa	Restid, antal påbörjade timmar minst 15 km enkel resa	Förlorad arbetsinkomst ange från-varo i timmar	Markeras av ersättare vid tjänstgöring som ledamot	Underskrift på heder och samvete (av den förtroendevalde)

Övergripande process för hantering av förrättningsersättning ser ut enligt nedan:

1. Blankett lämnas till nämndsekreterare, se exempel på nästa sida
2. Nämndsekreterare gör en kontroll av ersättningar som ledamot gör anspråk på
3. Om anspråk görs för förrättningsarvode efterfrågas godkännande från ordförande
4. Godkännande noteras på blankett
5. Blankett attesteras av förvaltningschef, bygglovschef eller miljöchef
6. Nämndsekreterare registrerar i systemet Medvind för ersättningar för innevarande månad. I annat fall har ersättningar hanterats av löneenheten.
7. Utbetalning sker

FALUN
Falun kommun • 023-830 00 • www.falun.se

Arvode och reseersättning, förtroendevald

Namn		Födelsedatum år/mån/dag							
Nämnd/styrelse									
Datum	Uppdraget	Närvaro i tid		Förrättningsarvode (Kyssa i om du begär arvode)	Justering av protokoll (Kyssa i vid justering)	Reseersättning, antal km (minst 6 km enkel resa)	Restid, antal påbörjade timmar (minst 15 km enkel resa)	Förlorad arbetsinkomst (Ange frånvaro i timmar)	Avvikande kodsträng (Fylls ej i)
		Kom kl.	Gick kl.						

Bild 2, blankett för arvode och reseersättning, förtroendevald

3.1.4 Kontroll och attest

I tillämpningsanvisningarna framgår att ledamot ska lämna blankett för arvode och ersättning till nämndsekreteraren för kontroll och attest. Det anges i vissa fall svårt att kontrollera anspråk om förrättningsarvode. Detta då det är aktiviteter utanför nämndens ordinarie möten där sekreteraren inte deltar. I intervjuer beskrivs att förfarandet varit att nämndsekreteraren kontrollerat och justerat de ersättningar som ledamöter gjort anspråk på. När blanketter lämnas som är felaktiga stryks de ersättningar som inte ledamot har rätt till innan de lämnas för attest och utbetalning. Om det finns en osäkerhet om ersättning ska utgå tillfrågas ordförande.

I faktakontrollen framgår att detta är en felaktig hantering och av skriftlig återkoppling i faktakontrollen uppges att sekreteraren inte har i ansvar att genomföra någon kontroll av förrättningsarvode då ingen sådan kontroll föreligger innan utbetalning. Det anses tillräckligt att det regleras i arvodesbestämmelserna vad ett förrättningsarvode är. Därtill har MyN beslutat att det är nämnden som beslutar om deltagande och förrättningsersättning för förtroendevaldas representation i möten, konferenser mm. Genom det är det numera protokollfört vilka som deltar i kurser och konferenser och om ersättning för dessa utgår.

Det händer trots det att ledamöter gör anspråk på förrättningsersättning även för andra möten och aktiviteter. Under pandemin har främst digitala kurser mm erbjudits och deltagandet i dessa har varit litet vilket innebär ett fåtal ersättningstillfällen för förrättningsarvoden under 2020-2021. Vi kan inte genom protokollsläsning se att det krav som ställs i arvodesbestämmelserna på återrapportering för att erhålla förrättningsarvode efterlevs.

Förvaltningschef, miljöchef och bygglovschef har beslutat attesträtt och attesterar ledamöternas blanketter. Intervjupersoner uppger att det inte gjorts någon ytterligare kontroll i samband med attesten utöver den nämndsekreteraren utfört. Efter attest av underlagen registreras dessa i systemet av nämndsekreteraren så att de går vidare till löneenheten för utbetalning.

Utifrån våra uppdrag som sakkunniga till ett stort antal revisionsgrupper i Sveriges kommuner och genomförda granskningar ser vi att ett mer vanligt attestförfarande är att ordförande attesterar övriga ledamöters ersättningar och vice ordförande attesterar ordförandes ersättningar. Detta för att det inte ska finnas en problematik kring beroendeställning från tjänstepersoner till förtroendevalda i de nämnder de svarar mot. I faktakontrollen anges att detta endast är en problematik inom MyN och inte övriga nämnder och styrelser.

Intervjupersoner menar att de förtroendevalda har i ansvar att se till att de har tillräcklig kunskap om reglementet och rutinerna så att de endast begär ersättning för det som de har rätt till. Detta då de intygar på blanketter att deras begäran stämmer på heder och samvete. Intervjupersoner beskriver trots detta att det förekommer felaktigheter på de blanketter som lämnas in. Det har genomförts samtal direkt med enskilda men någon förbättring har inte skett utan det förekommer fortfarande att ersättning begärs på fel grunder. För att komma tillrätta med detta har kontakt tagits med stadskansliet ett flertal gånger men intervjupersoner känner inte till om det skett några åtgärder då felaktigheter fortsätter att ske.

Falu kommun

Granskning hantering av arvoden och ersättningar för förtroendevalda i Myndighetsnämnden för

2022-02-09

För att komma tillrätta med att ersättningar felaktigt begärts har före detta kanslichef, som numera är samordnare på kommunledningsförvaltningen, bjudits in till nämndsammanträde för att gå igenom arvodesbestämmelserna och hur dessa ska tillämpas. Vid sammanträdet 2020-05-20 gavs även en information om hur arvoden hanteras i samband med utbildningar och konferenser och vilka krav som föreligger innan ledamot får ersättning.

3.1.5 Stickprov

Stickprov har genomförts av underlag och utbetalningar för perioden 2020-01-01 till 2021-09-27 avseende ersättningar inom MyN.

Av genomförda stickprov kan vi bland annat konstatera att:

- Sammanträdesarvode har utbetalats till ordförande vid ett flertal tillfällen 2020 och för samtliga sammanträden 2021. I de underlag som vi tagit del av har inte ordförande för något av dessa sammanträden gjort anspråk om ersättning men utbetalning har ändå skett. Vår tolkning av arvodesbestämmelsernas bilaga 1 är att ersättning för nämndssammanträden ingår i årsarvodet för ordförande. Detta har även bekräftats av intervjupersoner.
- Förrättningsarvode har felaktigt begärts av förtroendevald upprepade gånger för beredning inför nämnd och nämndssammanträde. Beredning ingår i årsarvodet och för nämndssammanträde utgår sammanträdesersättning.
- Reseersättning och restidsersättning har begärts dubbelt av förtroendevald. Dels i anslutning till sammanträdet på blankett för sammanträdesersättning dels i efterhand på blankett för arvode och ersättningar.
- Det är i vissa fall svårt att följa spårbarheten mellan underlag i form av blanketter för begäran om ersättning och de ersättningar som utbetalats. Det finns vissa avvikelser mellan begärd ersättning från förtroendevald och utbetald ersättning. Det är dock oklart om kostnaden belastat annan styrelse eller nämnd trots att begäran inkommit till MyN eller om begäran strukits i kontrollmomentet.
- Tidsgränsen om sex månader för att begära ersättning följs inte alltid och utbetalning har trots att begäran inkommer för sent gjorts av centrala löneenheten som hanterar ersättningar som inte gäller innevarande månad. Enligt uppgift i faktakontrollen kan det bero på att felaktigheter begåtts i den centrala hanteringen och inte utifrån att ersättning begärs felaktigt. Vi har dock tagit del av exempel när ersättning begärs för hela årets närvaro i forum utanför nämndens ordinarie möten.
- Inom nämnden har det under åren 2020-2021 varit en mycket begränsad hantering av ersättningar för förlorad arbetsinkomst.

Kommentar

Baserat på de stickprov av underlag för begäran samt utbetalning som genomförts konstaterar vi följande:

- Vi kan inte med säkerhet utesluta att utbetalningar skett som inte förtroendevalda har rätt till.
- Kontrollfunktioner har fångat att vissa ersättningar begärts dubbelt varpå ingen dubbel utbetalning har skett. Det finns dock risk med nuvarande hantering att fel förekommer och utbetalning sker.

3.1.6 Intern kontroll

Som en del i den interna kontrollen avseende hantering av ersättningar för förtroendevalda görs vissa stickprov, enligt intervjupersoner ca 3-5 per år. Intervjupersoner uppger att det inte är tillräckligt för att med säkerhet fastställa att inte fel begås. Vid ny mandatperiod beslutas om nya arvodesbestämmelser där kommunstyrelseförvaltningen kommer att föreslå vissa justeringar för att stärka den interna kontrollen av ersättningar för förtroendevalda. Inför den nya mandatperioden kommer kommunstyrelseförvaltningen bland annat att föreslå att ersättning för förlorad arbetsförtjänst utbetalas i efterhand med styrkande av lönespecifikation. Det kommer enligt uppgift att innebära en säkrare hantering och minimera den kontroll som behöver göras med dagens hantering.

3.1.7 Bedömning

Vår bedömning är att det finns aktuella riktlinjer och anvisningar för arvoden och ersättningar. Dessa har kommunicerats till förtroendevalda genom utbildning vid ny mandatperiod och vid extra informationstillfällen på nämndsammanträde. Arvodesbestämmelser och dess tillämpning bör därigenom vara kända för de förtroendevalda och tjänstepersoner som hanterar ersättningar.

Vår bedömning är att det finns en tydliggjord ansvarsfördelning för hanteringen avseende kontroll och attest. Det behöver dock tydliggöras i praktiken hur ansvaret för den kontroll som nämndsekreterare förväntas göra ska utföras. Attest har gjorts i enlighet med delegationsordning och beslut om betalningsorder.

Vi ser på underlag att ersättningar har begärts dubbelt av förtroendevald i MyN vid upprepade tillfällen. I de stickprov vi gjort har dessa upptäckts i kontrollmomentet och därigenom inte lett till dubbla utbetalningar. Vi anser överträdelser som sker upprepade gånger bör leda till åtgärder om de efter förtydligande inte upphör.

De stickprov som gjorts visar på brister vid utbetalning och det finns risk att förtroendevalda har fått ersättningar som de inte har rätt till. I de underlag som vi tagit del av har inte ordförande för något av dessa sammanträden gjort anspråk om ersättning men utbetalning har ändå skett. De felaktigheter som identifierats kan därför inte med säkerhet tillställas myndighetsnämnden enskilt då granskningen inte har kunnat fastställa om bristerna som leder till felaktiga utbetalningar uppstår inom nämndens hantering eller när uppgifter hanteras av löneenheten för utbetalning.

Falu kommun

Granskning hantering av arvoden och ersättningar för förtroendevalda i Myndighetsnämnden för

2022-02-09

Vår bedömning är att kontrollmoment bör inrättas samt den interna kontrollen stärkas i hanteringen av ersättningar inom MyN. I nuläget uppges att det inte finns krav på kontroll av förtroendevaldas begäran om förrättningsersättning då dessa sker på heder och samvete från den förtroendevalda. Inom MyN har kontroll ändå skett vilket lett till att felaktigheter har uppmärksamats och utbetalningar kunnat undvikas för ersättningar som förtroendevalda inte har rätt till.

Genom de brister vi identifierat tillsammans med beskrivningar att det i nuläget inte ställs krav på kontroll när begäran av förrättningsersättning görs eller att underlag som styrker avdrag för förlorad arbetsinkomst lämnas innan utbetalning görs är vår bedömning att kommunstyrelsen bör utveckla kontrollmoment och stärka uppföljning av intern kontrollen avseende hantering av ersättningar till de förtroendevalda.

3.2 Digitaliserad process för hantering av ersättningar

3.2.1 Ny hantering av ersättningar från 1 november 2021

Rutiner för hantering av arvoden och ersättningar har förändrats under granskningens genomförande. Från och med den 1 november 2021 ingår även de förtroendevaldas ersättningar i kommunens befintliga lönesystem genom en digital hantering. Alla förtroendevalda fick då tillgång till Visma Window Självservice, en app installerad på de Ipads som kommunen tilldelat de förtroendevalda där hanteringen av ersättningar ska utföras.

Förtroendevalda registrerar de anspråk om ersättning de vill göra och signerar dessa. Efter detta steg ska nämndsekreterare för respektive nämnd tillstyrka de ersättningar som begärs. Om felaktigheter i begäran upptäcks behöver nämndsekreteraren ta kontakt med berörd ledamot och be de rätta till uppgifterna. Begäran ligger kvar i systemet tills förtroendevald har rättat uppgifterna och de kan gå vidare för tillstyrkan. Intervjupersoner önskar att det fanns en funktion att cirkulera tillbaka begäran via systemet så att den förtroendevalda får en notis att det finns uppgifter att rätta till. Ledamöter efterfrågar hjälp av nämndsekreterare att rätta till uppgifter men det har de inte behörighet att göra. Enligt skriftliga uppgifter i granskningen anses det vara den korrekta hanteringen då ansvaret tillhör de förtroendevalda som intygar på heder och samvete att de ersättningar de begär är korrekta.

Ordförande tillfrågas i de fall det behöver bekräftas att ledamot deltagit i möte eller aktivitet där förrättningsersättning utbetalas. Godkännandet sker via fråga från nämndsekreterare till ordförande via e-post. Efter godkännande tillstyrker nämndsekreterare ersättningen. När alla uppgifter är korrekta och tillstyrkta av nämndsekreterare skickas de vidare för attest. Attest görs av bygglovschef eller miljöchef.

Efter införandet kommer den större delen av hanteringen vara digital, underlag i form av kvitton, utlägg mm kommer fortsatt hanteras i pappersform av respektive nämnd som förvarar original. Intervjupersoner anger att hanteringen är mer effektivt utifrån att inte blanketter för ersättningar behöver cirkulera i verksamheten och registreras manuellt av nämndsekreteraren. Av de som deltar i hanteringen i det nya systemet

Falu kommun

Granskning hantering av arvoden och ersättningar för förtroendevalda i Myndighetsnämnden för

2022-02-09

inom MyN upplevs en avsaknad av förväntade funktioner och kontrollmekanismer. I stora delar anges att systemet upplevs som en digital blankett mer än att det finns inbyggda funktioner som styr vad en ledamot kan begära för ersättningar eller att systemet med automatik kan ge signaler om något är felaktigt.

Kommunfullmäktige har informerat om den nya hanteringen och kommunledningsförvaltningens nämndsekreterare har varit närvarande vid ett av fullmäktigesammanträdena för att ge stöd och visa systemet för förtroendevalda. Därtill har en manual tagits fram och delgetts samtliga ledamöter.

Det finns en viss frustration hos både förtroendevalda och tjänstepersoner inom MyN då systemet inte upplevs tillräckligt användarvänligt. Några exempel som framkommer är att det inte skickas någon signal från systemet till nämndsekreterare att det finns ersättningar som behöver kontrolleras och tillstyrkas. Detta medför att de regelbundet behöver gå in i systemet och se om något finns att hantera. Det är genom det svårt att införa rutiner för att inte missa hanteringen vilket kan leda till att stoppdatum för utbetalning inte hålls och förtroendevalda inte får sin utbetalning den månaden. Även attestförfarandet anges krångligt för att fungera effektivt.

Intervjupersoner har efterfrågat att en film ska tas fram som på ett pedagogiskt sätt kan beskriva hur systemet fungerar och hur ersättning ska begäras. Det har vid tiden för granskningen inte presenterats något sådant material.

3.2.2 Bedömning

Vår bedömning är att intentionen med att digitalisera processen för hantering av ersättningar är god då manuell hantering i stora delar kan undvikas där den mänskliga faktorn är en risk. Det behöver dock säkerställas att det finns en tillräcklig kunskap om nya arbetssätt och därtill etablerade kontroll- och attestrutiner som innebär en god intern kontroll i hanteringen av ersättningar och arvoden.

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning är att Myndighetsnämnden för bygg- och miljöfrågor endast i vissa delar har ändamålsenliga rutiner och en tillfredställande hantering avseende utbetalning av arvoden och ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Vi kan konstatera att det finns aktuella arvodesbestämmelser med tillhörande anvisningar och att utbildnings- och informationsinsatser erbjudits. Vi har uppmärksammat att förtroendevalda vid tillfällen begär ersättning på felaktiga grunder. I de stickprov som genomförts noterar vi dock att förvaltningen i sina kontrollmoment har uppmärksammat felaktigheter och därigenom kunnat justera begäran om ersättning innan attest. Utbetalning har därför inte skett.

De stickprov som gjorts visar på brister vid utbetalning och det finns risk att förtroendevalda har fått ersättningar som de inte har rätt till. I de underlag som vi tagit del av har inte ordförande för något av dessa sammanträden gjort anspråk om ersättning men utbetalning har ändå skett. De felaktigheter som identifierats kan därför inte med säkerhet tillställas myndighetsnämnden enskilt då granskningen inte har kunnat fastställa om bristerna som leder till felaktiga utbetalningar uppstår inom nämndens hantering eller när uppgifter hanteras av löneenheten för utbetalning.

Genom de brister vi identifierat är vår bedömning att den interna kontrollen bör stärkas i hanteringen av ersättningar till de förtroendevalda inom myndighetsnämnden för bygg- och miljöfrågor. Vi anser därtill att det bör inrättas krav på kontrollmoment innan utbetalning av förrättningsarvode och ersättning för förlorad arbetsinkomst sker till förtroendevalda.

4.1 Rekommendationer

Utifrån vår slutsats och bedömning rekommenderar vi MyN att:

- Undersöka var i hanteringen av ersättningar brister finns som lett till att ordförande felaktigt fått sammanträdesarvode utbetalat. Felaktiga utbetalningar bör korrigeras.
- Säkerställa att de förtroendevalda förstår skillnaden mellan olika ersättningar så att anspråk görs för rätt ersättning och på rätt grunder.
- Bjuda in ansvariga för det nya systemet så att en grundläggande utbildning genomförs så att förutsättningar finns att göra rätt från början.

Falu kommun

Granskning hantering av arvoden och ersättningar för förtroendevalda i Myndighetsnämnden för

2022-02-09

Utifrån vår slutsats och bedömning rekommenderar vi kommunstyrelsen, utifrån deras övergripande ansvar för centrala löneenheten samt för de styrande dokumenten som reglerar kommunens ersättningar till de förtroendevalda att:

- Undersöka var i hanteringen av ersättningar brister finns som lett till att ordförande felaktigt fått sammanträdesarvode utbetalat. Felaktiga utbetalningar bör korrigeras.
- Säkerställa att åtgärder vidtas om förtroendevalda gör upprepade överträdelser och begär ersättningar som de inte har rätt till.
- Införa krav på kontrollmoment för begäran om förrättningsersättning och begäran om ersättning för förlorad arbetsinkomst innan utbetalning görs.
- Utvärdera attestförfarandet där tjänstepersoner i nuläget attesterar de förtroendevaldas ersättningar, mot bakgrund av att de är i beroendeställning till nämndens ledamöter.

Datum som ovan

KPMG AB

Jenny Thörn
Kommunal revisor

Magnus Larsson
Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.